

Motion till riksdagen 2005/06:Sf383

av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

Egenmakt, arbete och jämlikhet – liberal integrationspolitik

Motionen delad mellan flera utskott

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Bakgrund och sammanfattning av Folkpartiet liberalernas förslag	4
Integrationspolitik och kampen mot utanförskapet	4
Sammanfattning av Folkpartiet liberalernas förslag	6
Bryt utanförskapet!	11
Egenmakt och arbete – den liberala vägen till integration	11
Utanförskapets Sverige – problembeskrivning	11
Sverige, ett delat land	11
Utanförskap och invandring	13
Utanförskapets historia	14
Utanförskapets strukturella orsaker	15
Diskriminering och utanförskap	17
Segregerande socialpolitik och utanförskap	18
Folkpartiet liberalernas aktionsprogram mot utanförskapet	19
Den liberala vägen ut ur utanförskapet	19
En miljard kronor satsas i kampen mot utanförskapet	19
Egenmakt i stället för omhändertagande	20
Frigörande solidaritet istället för politisk styrning	22
Valfrihet och egenansvar – tillåt konkurrens och mångfald	23
Arbete och företagande istället för passivitet och bidragsberoende	24
Bostadspolitik för ägande och egenansvar	27
Förstärkt kamp mot diskriminering istället för kvotering och grupptänkande	28
Tydlighet om toleransens och mångfaldens gränser – lika villkor för kvinnor och män	29
Skolan som murbräcka mot utanförskapet	31
Ett nytt valideringssystem införs	32
Trygghet i stället för osäkerhet och våld	33
Skärpta regler för utvisning i samband med brott	33
Medborgarskapets betydelse och krav betonas	35

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utanförskapets omfattning, historia och orsaker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en miljard kronor satsas i kampen mot utanförskapet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokala utvecklingsråd och grannskapsdemokrati.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurser till föreningsliv för egenmakt och arbete.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att frigöra riskkapital för eget företagande.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om penningssystem för frihet och mångfald.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lägga ned Integrationsverket och kraftigt reformera AMS.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en jobb- och utvecklingsgaranti.²
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att jobbkrav kopplas till försörjningsstödet.²
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt sysselsättningsmål på minst 60 % överallt.²
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en skattereduktion för hushållsnära tjänster.³
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en bostadspolitik för egenmakt.⁴
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en samlad lagstiftning mot diskriminering.²
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjda skadeståndsbelopp för den som döms för diskriminering.²
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att diskrimineringsmål skall behandlas vid allmänna domstolar.²
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningssatsning i mångfald för domstolspersonal.⁵
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra det obligatoriskt med avidentifiering av ansökningshandlingar för alla offentliga arbetsgivare.²
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tydliggöra mångfaldens gränser.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om informationsatsning i jämställdhet och respekt för individens integritet.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade resurser till kvinnojourer.⁶

Fel! Okänt namn på

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om krafttag mot kvinnlig könsstympning.⁶
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att barnåktenskap och tvångsäktenskap måste motverkas effektivare.⁷
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skolan som murbräcka mot utanförskapet.⁸
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att skolan skall ta ställning för tolerans samt att inrätta en nationell skolinspektion.⁸
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om ett nytt valideringssystem både för utländska examina och för de faktiska kunskaper en person besitter.⁸
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om närpolis i varje utanförskapsområde.⁵
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om skärpta regler för utvisning av utländska medborgare i samband med brott.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om individuell prövning av utvisning i samband med brott.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om medborgarskapets betydelse och krav samt om tillsättandet av en medborgarskapsutredning.

¹ Yrkande 5 hänvisat till NU.

² Yrkandena 8–10, 13–15 och 17 hänvisade till AU.

³ Yrkande 11 hänvisat till SkU.

⁴ Yrkande 12 hänvisat till BoU.

⁵ Yrkandena 16 och 26 hänvisade till JuU.

⁶ Yrkandena 20 och 21 hänvisade till SoU.

⁷ Yrkande 22 hänvisat till LU.

⁸ Yrkandena 23–25 hänvisade till UbU.

Fel! Okänt namn på

Bakgrund och sammanfattning av Folkpartiet liberalernas förslag

Integrationspolitik och kampen mot utanförskapet

Folkpartiet liberalernas integrationspolitik handlar om kampen mot utanförskapet. Det skiljer liberalerna från många andra som fortfarande sätter likhets-tecken mellan integrations- och invandrarpolitik. Detta perspektiv har vi lämnat bakom oss. Det är utanförskapet, inte invandrarskapet, som definierar den liberala integrationspolitikens arbetsområde. Det betyder att integrationspolitik omfattar både mycket mer och mycket mindre än traditionell invandrarpolitik. Utanförskapet drabbar många personer som har utländsk bakgrund men långt ifrån alla. Den stora majoriteten av de två miljoner svenskar som har invandrat eller flytt hit, eller som är barn till invandrare och flyktingar, är välfungerande och hårt arbetande – de behöver knappast någon särskild integrationspolitik. Samtidigt finns det många personer som inte har invandrarrötter och lever i utslagning och utanförskap. Integrationspolitik inkluderar också dem eftersom integration handlar om alla människor som står utanför, som saknar makt, resurser och möjligheter att bli delaktiga i samhällslivet. Därför är den liberala integrationspolitiken i huvudsak en generell politik för lika rättigheter och lika möjligheter, som riktar sig mot alla som lever i utanförskap oavsett födelseort, hudfärg, religion eller kultur.

I skarp kontrast mot liberalernas perspektiv står regeringen, som helt sitter fast i det gamla invandrarpolitiska perspektivet. Detta fastslogs med all tydlighet av Riksrevisionen i en rapport presenterad i mars 2005 där regeringens genomförande av integrationspolitiken granskas. Rapportens titel, ”Från invandrarpolitik till integrationspolitik”, talar sitt tydliga språk. År 1997 beslutade riksdagen att införa en ny integrationspolitik som avsåg att ersätta den tidigare invandrarpolitiken. Anledningen till reformen var farhågor om ett uppdelat samhälle. I proposition 1997/98:16 ”Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrarpolitik till integrationspolitik” slår regeringen fast att den förda politiken förstärkt uppdelningen av befolkningen i ett ”vi” och ett ”dom”. Syftet med integrationsreformen var att bryta denna negativa utveckling och gå ifrån den tidigare integrationspolitik som kommit att rikta sig till invandrare som grupp. Riksrevisionens granskning visar dock att integrationspolitiken, åtta år senare, ännu inte fått genomslag och rapporten slår fast att regeringen har ett bristande underlag för att förändra den generella integrationspolitiken. Myndigheterna i Sverige riktar fortfarande säråtgärder till invandrade som grupp, framför allt vad gäller det arbetsmarknadspolitiska området, vilket strider mot grundtanken att integrationspolitiken ska genomföras genom generella åtgärder. Slutsatsen är att regeringens mål- och resultatstyrning till stora delar har fortsatt att baseras på de utgångspunkter som invandrarpolitiken vilade på, dvs. säråtgärder riktade till invandrare som grupp.

Regeringens misslyckade integrationspolitik ger förödande konsekvenser för samhället, inte minst för de allra mest utsatta. Betydande öar av utanför-

Fel! Okänt namn på

skap återfinns idag i nästan alla stora och medelstora svenska städer. Även i många mindre städer är miljöer präglade av utanförskap inte helt ovanliga. Det kan uppskattas att kring 10 procent av Sveriges stadsbefolkning lever i sådana miljöer idag. Det mest nedslående är att denna process har en lång historia. Redan vid 1980-talets slut var det påfallande att de flesta miljonprogramsområdena hade omvandlats till utsatthetens hemorter. ”Det var inte så här vi hade tänkt oss det”, sa dåvarande statsminister Ingvar Carlsson vid ett besök i Angeredsområdet i Göteborg i november 1989. Det var ett frankt erkännande av ett misslyckande för mycket mer än en byggnadsform.

Det sorgliga är att ingenting har förändrats sedan dess, vilket även framgår av Riksrevisionens granskning. Invandrar- och integrationsministrar har kommit och gått, man har bytt orden, retoriken, men man har fortsatt att göra samma sak. Samma åtgärder, samma storstadssatsningar, samma synsätt, samma omhändertagande, samma stängda arbetsmarknad och samma smygande diskriminering har fortsatt att verka trots att eländet bara har blivit värre. Denna misslyckandets kontinuitet måste brytas innan dess följder blir ännu allvarigare. Sverige befinner sig farligt nära den punkt då de etniska och sociala konflikterna kan urarta i öppna kravaller och andra ytterst tragiska händelser. Ett bevis på detta är det upplopp som skedde i Ronna, Södertälje, tidigare i september i år då polisstationen beskötts med tunga vapen.

Folkpartiet liberalerna har länge hävdad att det behövs en radikal förändring, ett perspektivskifte som bryter med den segregering som hittills förts och öppnar vägen för en inkluderande utvecklingspolitik baserad på egenmakt istället för omhändertagande och arbete istället för bidrag. Utanförskapet kan inte brytas utifrån. Det är bara inifrån, när de berörda själva tar saken i egna händer, som någonting positivt kan hända. Och utan arbete finns det ingen väg ut ur utanförskapet. Det är den liberala vägen för att bryta utanförskapet och göra Sverige helt igen.

För tre år sedan lanserade Folkpartiet liberalerna ett integrationsprogram som inte enbart förändrade valrörelsen 2002 utan som även var en krigsförklaring mot utanförskapet och grundade sig på en konsekvent arbetslinje. Folkpartiet liberalernas traditionella öppenhet mot flyktingar och invandrare kombinerades på det viset med tydliga krav på oss alla att bidra till en gemensam integrationskamp. Tre år har gått, och vi önskar att vi kunde blicka ut över ett Sverige som håller på att vända trenden och ge alla sina invånare en värdig plats i gemenskapen. Men det kan vi inte. Vi ser i stället ett land som sargas allt mer, som delas allt djupare mellan dem som bidrar med sitt arbete och dem som tvingas leva på andras arbete, mellan dem som deltar på samhällslivets olika arenor och dem som står utanför och i desperation vänder ryggen mot samhället.

Utsattheten växer i Sverige men regeringen bara tittar på. Aldrig i modern tid har vi haft en regering som bryr sig så lite om dem som borde få vår största uppmärksamhet. Aldrig har solidaritetsidealen svikits på ett så flagrant sätt av dem som tror sig ha monopol på ordet solidaritet. För oss liberaler står det klart att Sverige inte har råd med en sådan regering. Därför kommer vårt budskap fram till valdagen att sammanfattas i en enda mening: Bryt utanförskapet, byt regering!

Fel! Okänt namn på

Sammanfattning av Folkpartiet liberalernas förslag

En miljard kronor satsas i kampen mot utanförskapet

Folkpartiet liberalerna satsar 900 miljoner 2006 och 1 200 miljoner 2007 och 2008 på att förverkliga den jobb- och utvecklingsgaranti som ska ge dem som har slagits ut ur arbetsmarknaden en verklig chans och komma tillbaka. Vi satsar även 100 miljoner 2006 och 200 miljoner 2007 och 2008 på att bygga upp riskkapital som gör det möjligt för personer i utanförskapsområden att förverkliga kreativa projekt.

Lokala utvecklingsråd och grannskapsdemokrati

Vi är övertygade om att utanförskapet bara kan brytas inifrån, genom framväxten av en egenmaktsrörelse i utanförskapets Sverige. För att detta ska vara möjligt behövs lokala demokratiska arenor och framväxten av ett lokalt förankrat ledarskap, som både kan representera och mobilisera de människor som lever i utanförskap. För att konkretisera denna grannskapsdemokratiska ansats vill vi uppmuntra olika former av lokala utvecklingsråd och grannskapsprojekt där de boende i ett område ges direkta möjligheter till inflytande.

Ett föreningsliv för egenmakt och arbete

Ett vitalt föreningsliv spelar en avgörande roll i kampen mot utanförskapet. Idag finns det ett stort antal föreningar i utsatta områden som kan bilda utgångspunkten i en rörelse för egenmakt och arbete. Därför vill vi ge dessa och nya föreningar mer resurser men också starkt prioritera de verksamheter och projekt som klart inriktar sig mot att utveckla lokala initiativ av betydelse för möjligheten att öka sysselsättningen och delaktigheten i samhällslivet.

Frigör riskkapital för eget företagande

Som ett led i arbetet med att underlätta för företagande och egenorganisering i utsatta bostadsområden kommer vi att arbeta för möjligheten att frigöra riskkapital, som gör det möjligt för den enskilde, eller grupper som befinner sig i en situation av utsatthet eller lever i utsatta miljöer präglade av utanförskap, att förverkliga kreativa projekt. Detta, i sin tur, skapar lönsamma arbetstillfällen, förankring och framtidstro. Resurser i form av kunskaper måste också göras tillgängliga för att uppmuntra framväxten av en bred rörelse för arbete och egenmakt via egenföretagande och mobilisering.

Ett pengsystem för mångfald och valfrihet

Den solidariska skattefinansieringen ska vara ett instrument i människornas egen kamp för ett självständigt liv, inte ett maktredskap i ett apparat- och expertvälde. Därför föreslår vi att välfärdstjänsterna och de insatser som görs i kampen mot utanförskapet ska organiseras på ett sätt som liknar skolpengsystemet så mycket som möjligt. Samtidigt vill vi uppmuntra till konkurrens och nyetablering inom den sociala och arbetsmarknadsrelaterade servicesektorn. Det ska i princip råda fri etableringsrätt inom dessa områden.

Integrationsverket läggs ned och AMS reformeras

Som en del av den process som leder från myndighetsmakt till egenmakt läggs Integrationsverket ned och AMS reformeras kraftigt. Integrationsverket försvinner i samband med integrationspolitikens definitiva omorientering från invandrapolitik till en politik för social utveckling, som omfattar utsatta personer och områden oavsett ursprung, etnicitet och födelseort. Som ett led i att reformera arbetsmarknadspolitiken införs en enhetlig myndighetsorganisation där myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskar.

En jobb- och utvecklingsgaranti införs

Folkpartiet liberalerna vill inte att arbetsföra människor ska tvingas att leva en passiviserande tillvaro på bidrag, därför vill vi införa en jobb- och utvecklingsgaranti. Syftet med garantin är att med hjälp av individuellt utformade åtgärder så snabbt som möjligt hjälpa deltagarna vidare till den reguljära arbetsmarknaden. Tyngdpunkten i jobb- och utvecklingsgarantin är att förbereda deltagarna för arbetslivet genom olika jobbsökande aktiviteter. Korta kompletterande utbildningar kan också ingå i garantin liksom praktik och vissa samhällsnyttiga arbetsinsatser. Aktiviteterna i jobb- och utvecklingsgarantin ska ordnas av en mångfald auktoriserade anordnare.

JobbkraV kopplas till försörjningsstödet

Alla som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin får rätt till en ersättning som minst motsvarar arbetslöshetsförsäkringens grundbelopp. Den som inte vill delta förlorar dock rätten till ersättning. På så sätt bli det tydligt att ett jobbkraV kopplas till försörjningsstödet. Arbetslösa med försörjningsansvar har rätt att söka kompletterande försörjningsstöd och deltagare som har annan ersättning t.ex. sjukpenning får behålla denna.

Ett nytt sysselsättningsmål på minst 60 procent överallt

Det mål om 80 procents sysselsättning för befolkningen mellan 20 och 64 år som regeringen satt upp räcker inte så länge det finns många områden där sysselsättningen är mycket lägre. Vi vill därför införa ett sysselsättningsmål som går ut på att minst 60 procent ska ha ett arbete i varje bostadsområde. Bostadsområden där färre än 60 procent arbetar, och som visar andra tecken på utanförskap, ska förklaras som prioriterade sociala krisområden.

Frigör de hushållsnära tjänsterna

Att öppna för en legal marknad för hushållsnära tjänster kan ge stora möjligheter för grupper som idag lever i utanförskap att ta ett första och avgörande steg i en arbetsmarknadskarriär. För att frigöra dessa tjänster föreslår vi införande av en skattereduktion som gör det möjligt för hushåll att köpa vita tjänster för hälften av kostnaden.

Fel! Okänt namn på

Bostadspolitik för egenmakt

En bra bostadspolitik i problemtungda områden är en politik som ger människor stora möjligheter att påverka såväl boendemiljö som boendekostnader. Att äga sin bostad är den rakaste och enklaste vägen dit. Det skapar dessutom direkta incitament att aktivt verka för en förbättring av hela bostadsområdets villkor. Därför vill vi genomföra en radikal spridning av ägandet i våra mest utsatta områden genom att underlätta bildandet av bostadsrättsföreningar och införa en ny och rakare ägandeform, ägarlägenheter. För det återstående hyresrättsbeståndet vill vi underlätta självförvaltningsmöjligheter kopplade till sänkta hyror.

En samlad lagstiftning mot diskriminering

Diskrimineringslagstiftningen ska samlas och skärpas men kvoteringstänkandet ska bestämt avvisas. Det leder till ett samhälle bestående av fientliga grupper med olika rättigheter och det är inte längre ett liberalt samhälle.

Det ska kosta att diskriminera

Det är svårt att bevisa diskriminering vid en rättegång men när man gör det ska påföljderna vara mycket kännbara för den som har gjort sig skyldig till diskrimineringen. Därför föreslår vi att det utdömda skadeståndsbeloppet vid all arbetsmarknadsrelaterad diskriminering ska höjas substantiellt till minst ett års förlorade arbetsinkomster. Vid annan diskriminering i offentliga eller privata verksamheter som vänder sig till allmänheten ska skadeståndsbeloppet motsvara minst fem basbelopp.

Inga diskrimineringsmål i Arbetsdomstolen

I Sverige regleras en stor del av förhållandena inom arbetslivet av avtal mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationer. När vissa diskriminerande förhållanden har bekräftats i avtal mellan arbetsmarknadens parter är det svårt för den drabbade att få rätt i Arbetsdomstolen som består just av dessa parter. Vi vill därför att mål som gäller diskriminering i arbetslivet ska flyttas från Arbetsdomstolen och istället behandlas av allmänna domstolar.

Utbildningssatsning i mångfald för domstolspersonal

Det finns mycket som tyder på att personer med utländsk bakgrund döms annorlunda än de som inte har en sådan bakgrund. Detta är givetvis inte rimligt. Därför bör en stor utbildningssatsning göras riktad mot hela rättsväsendet. Juristutbildningen bör också reformeras i syfte att ge de kunskaper som behövs för att kunna vara jurist i ett mångfaldspräglat samhälle.

Aidentifiering av jobbansökningar

För att bekämpa den etniska bortsorteringen som uppenbarligen förekommer på den svenska arbetsmarknaden vill vi göra det obligatoriskt med aidentifiering av ansökningshandlingar i personalrekrytering för alla offentliga arbetsgivare.

Mångfaldens gränser tydliggörs – lika villkor för kvinnor och män

Den kulturella mångfalden ska bejakas men inom ramen för de värderingar som utgör grunden för ett öppet och tolerant samhälle. Respekten för individens fri- och rättigheter ska vara överordnad kultur och kollektiva anspråk. I ett liberalt Sverige är det alldeles klart att kvinnor och män har lika rätt att leva sina liv som de själva önskar.

Informationssatsning i jämställdhet och respekt för individens integritet

Det är viktigt att ge information åt alla dem som flyr eller flyttar till Sverige om den värdegrund som genomsyrar det svenska samhället och den betydelse som jämställdheten och respekten för alla människors lika värde har i Sverige. Informationsmaterialet ska översättas till de språk som våra stora flykting- och invandrargrupper talar och användas som obligatoriskt undervisningsmaterial inom ramen för svenska för invandrare, sfi.

Mer pengar till kvinnojourer

Vi vill att mer resurser ges åt kvinnojourerna som inriktar sig mot kvinnor i utsatta bostadsområden.

Krafttag mot könsstymning

Kvinnlig omskärelse – könsstymning – är sedan 1982 olagligt i Sverige. Ingen person har dock lagförts för detta brott, vilket är anmärkningsvärt då det är uppenbart att denna sedvänja alltjämt upprätthålls i vissa kretsar i vårt land. Polis och åklagare måste prioritera resurser och hitta former för att avslöja och bevisa de brottsliga handlingarna. För att komma åt olaglig könsstymning måste alla de som direkt eller indirekt medverkar till brottet hotas av kännbara straff. Preskriptionstiden börjar löpa efter det att den drabbade kvinnan fyllt 18 år.

Barnäktenskap och tvångsäktenskap måste motverkas effektivare

Barn- och tvångsäktenskap är företeelser som inte är förenliga med det svenska samhällets syn på jämställdhet och barns rättigheter. Folkpartiet liberalerna avser att den dispensmöjlighet som finns idag bör avskaffas så att ingen person under 18 år lagligen kan ingå äktenskap.

Skolan som murbräcka mot utanförskapet

Mångfald, frihet och framväxten av s.k magnetskolor uppmuntras genom satsningar på de skolor som verkar i utanförskapets Sverige.

Skolan ska ta ställning för tolerans

Tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra ska präglade skolans vardag. Skolan ska inte vara värdeneutral, utan tydligt ta ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar så som de bl.a. formulerats i FN:s deklaration om mänskliga fri- och rättigheter. Religionsundervisningen ska ge grundläggande kunskap om alla religioner och livsåskådningar. Alla trosuppfattningar ska behandlas med saklighet och respekt. För att garantera

Fel! Okänt namn på

att alla skolor, både konfessionella och icke-konfessionella, följer läroplanen ska en särskild nationell skolinspektion skapas.

Ett nytt valideringssystem införs

Validering av utländska examina är idag ett välkänt problem. Vi vill att ett enklare och mer ändamålsenligt alternativ ska kunna erbjudas genom allmänna tester på de faktiska kunskaper som en viss person besitter. Dessa tester ska genomföras ofta och vid regelbundet återkommande tillfällen på de flesta av landets högskolor och universitet. En sådan form av kunskapsvalidering kan också gälla lägre utbildningsnivåer i syfte att underlätta och snabba på personens arbetsmarknadsintroduktion inom rätt yrke.

Närpolis i varje utanförskapsområde

Trygghet i Sveriges utsatta bostadsområden kräver polisnärvaro och aktivt samarbete med de boende. Närpolis ska finnas i varje område som präglas av utanförskap och samarbete ska inledas med det lokala utvecklingsrådet i syfte att garantera områdets trygghet.

Skärpta regler för utvisning i samband med brott

Huvudvägen att bekämpa brottslighet är alltid att undanröja sociala orsaker – Folkpartiet liberalernas hela integrationspolitik med fokus på arbete och bättre utbildning är därför brottsförebyggande. En skärpning av reglerna för utvisning av utländska medborgare i samband med brott skulle sannolikt också ha en preventiv effekt. I en förändrad lagstiftning bör huvudregeln vara att de utländska medborgare som döms för allvarliga brott också ska dömas till utvisning. Tiden för återvändandeförbudet bör normalt vara längre än idag.

Individuell prövning av utvisning – verkställighet avgörs i migrationsdomstolen

Frågan om utvisning ska alltid prövas när en person utan svenskt medborgarskap döms för grövre brott. Beslut om utvisning ska fattas efter individuell prövning i samband med brottmålet – stark anknytning till Sverige eller liten risk för återfall i brottslighet kan göra att domstolen inte dömer till utvisning. Barnperspektivet ska väga tungt vid bedömningen.

Medborgarskapets betydelse och krav betonas

Medborgarskapet ger unika rättigheter och en ovillkorlig rätt att stanna i Sverige. Men medborgarskapet ska också vara förenat med tydliga krav. Dit hör exempelvis att ha uppnått en viss språkfärdighet i svenska språket.

Bryt utanförskapet!

Egenmakt och arbete – den liberala vägen till integration

Utanförskapets Sverige – problembeskrivning

Sverige, ett delat land

Ett nytt socialt landskap har vuxit fram i Sverige, ett landskap präglad av utestängning från arbetsmarknaden, bostadssegregation, bidragsberoende, maktlöshet och sårbarhet. Det handlar om tiotusentals människor för vilka den vitala sociala rörligheten har upphört att fungera och om bostadsområden vars liv nästan helt präglas av socioekonomiska villkor som på ett markant sätt skiljer sig från samhället i övrigt. Det är områden där utanförskapet har blivit det sammanfogande kittet i en kollektiv identitet som grundar sig på en stark känsla av att bli utstött och inte tillhöra gemenskapen i övrigt. Det är en tragisk utveckling, inte minst i ett rikt land som dessutom nyligen upplevde en rekordlång högkonjunktur.

Sverige är ett delat land. Aldrig i modern tid, vid ett jämförbart konjunkturläge, har så många människor stått utan arbete och levt i maktlöshet. Aldrig i modern tid har de utsatta varit så utsatta som de är idag. Aldrig har vi sett så många och så stora bostadsområden hamna i en spiral av arbetslöshet, otrygghet, segregation, vanmakt och nyfattigdom som idag. Utanförskapet har fått ett fast grepp över vårt land. Varje högkonjunktur har lämnat fler människor utanför än vid föregående högkonjunktur. Så var också fallet med den högkonjunktur som kulminerade 2001/2002, vilket Folkpartiet liberalerna konstaterade i rapporten Utanförskapets karta, den första kartläggningen av utanförskapets utbredning som gjorts i Sverige.

De resultat som redovisades där var skakande. År 1990 kunde bara tre bostadsområden klassas som utanförskapsområden, dvs. områden med en sysselsättning under 60 procent samt undermåliga skolresultat och lågt valdeltagande. 2002 var det mer än 130 områden som kunde definieras på det viset. Det som 1990 var ett undantag hade 2002 omvandlats till en verklighet som präglade ett stort antal svenska städer och regioner.

Bakom utanförskapets explosiva utbredning låg ett dramatiskt sysselsättningsammanbrott. 1990 fanns det bara 9 områden där sysselsättningen låg under 50 procent för befolkningen mellan 20 och 64 år. 2002 fanns det 91 områden i en sådan belägenhet. Områdena där sysselsättningen låg under 70 procent ökade i sin tur från 93 år 1990 till 746 år 2002!

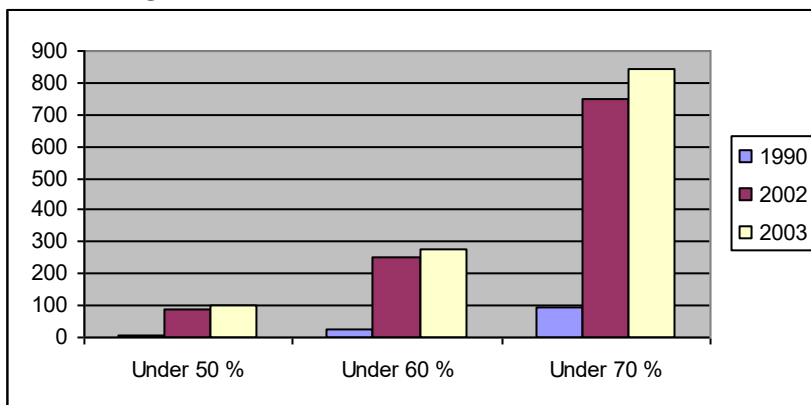
Efter konjunkturuomsvingningen 2001–2002 har denna process accelererat, vilket vi kan konstatera i en ny version av Utanförskapets karta som presenterades i augusti 2005, baserad på nytt statistiskt material som SCB tagit fram för Folkpartiet liberalernas räkning. Den bild som den nya Utanförskapets karta ger är tyvärr ännu mer bekymmersam än föregående. Hela 26 nya om-

Fel! Okänt namn på

råden kan nu klassas som utanförskapsområden, medan bara tre lämnade denna kategori. Sett över hela perioden har antalet utanförskapsområdena ökat från tre år 1990 till 154 år 2003.

Diagram 1

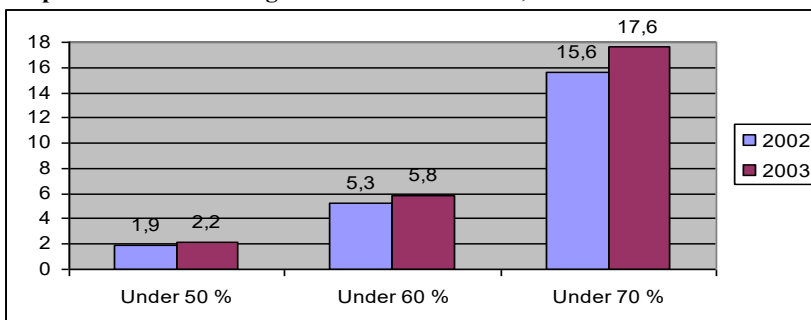
Antal områden med en sysselsättningsnivå under 50, 60 och 70 procent av befolkningen mellan 20 och 64 år, 1990, 2002 och 2003

Som diagrammet visar är utvecklingen mycket negativ mellan 1990 och 2002, utanförskapet fortsätter även att öka mellan 2002 och 2003. Områden där sysselsättningen låg under 50 procent för befolkningen mellan 20 och 64 år fortsatte att öka från 91 år 2002 till 103 år 2003. Områdena där sysselsättningen låg under 60 procent ökade med 25 stycken, från 252 år 2002 till 277 år 2003. Områdena där sysselsättningen låg under 70 procent ökade i sin tur från 746 år 2002 till 843 år 2003. Diagram två visar dessa områdens procentuella andel av landets alla närområden åren 2002 och 2003.

Diagram 2

Procent av landets områden med en sysselsättningsnivå under 50, 60 och 70 procent av befolkningen mellan 20 och 64 år, 2002 och 2003

Utanförskap och invandring

Begreppet utanförskap kan definieras på många olika sätt. I detta sammanhang ska vi använda begreppet för att definiera en situation i vilken individer

Fel! Okänt namn på

eller grupper av individer står utanför en rad centrala samhällsarenor: arbetsmarknad, föreningsliv, politiska organisationer, kulturliv, idédebatt osv. Dessa olika arenor bildar kärnan i de maktrelationer som formar samhällslivet i stort och ger tillträde till såväl resurser som möjligheter. Utanförskapet kan bli ännu djupare när det kombineras med invandringen och existensen av betydande kulturskillnader mellan dem som lever i utanförskap och majoritetsbefolkningen. Då kan en situation uppstå i vilken de grupper som lever i utanförskap inte ens förstår hur dessa centrala samhällsarenor fungerar och inte heller den uppsättning av värderingar och kulturella referenspunkter som ger dessa arenor deras sammanbindande kulturella kitt. Detta är vad vi kan kalla djupt utanförskap och det skiljer på ett markant sätt den situation i vilken invandrade grupper kan befinna sig gentemot infödda grupper som också drabbas av utslagning och utanförskap.

Betydande öar av djupt utanförskap återfinns idag i nästan alla stora och medelstora svenska städer. Den fysiska koncentrationen av individer och grupper vars liv präglas av denna typ av utanförskap har ytterst allvarliga konsekvenser. När livet för en majoritet av dem som bor i ett område helt och hållet präglas av socioekonomiska villkor och kulturella referensramar som på ett radikalt sätt skiljer sig från samhället i övrigt omvandlas den individuella utsattheten till kollektiva processer med en egen dynamik. Dessa processer återverkar i sin tur på ett avgörande sätt på individernas livsomständigheter och inte minst på sättet att både uppleva och hantera den egna utsattheten. Då uppstår kollektiva förhållningssätt samt gemensamma referenspunkter och värderingar som bildar grunden för en specifik kultur, en kultur som helt kretsar kring det utanförskap som alla delar med varandra och som präglar livets alla situationer. Detta leder till en process där utanförskapet i sig genererar mer utanförskap och där utanförskapets kultur går i arv till nya generationer, som i sin tur ser sina livschanser begränsas ännu mer av detta kulturella arv. Detta betyder att det som från början var verkan – utanförskapet – omvandlas till orsak. Allt pekar idag på att det svenska utanförskapet har gått in i denna ytterst besvärliga och självgenererande dynamik. Det är inte minst därför problemet är så allvarligt och dess lösning så utomordentligt bråskande.

Att problemet nått ett sådant djup beror på många olika faktorer. Invandringen och den etniska dimensionen är, som sagt, mycket viktiga aspekter i sammanhanget. En stor invandring, som den vi har haft i Sverige, från regioner och länder vars kultur inte har mycket gemensamt med mottagarlandets kultur skapar en naturlig grogrund för ett djupt utanförskap om en stor del av nykomlingarna hamnar i en situation av fattigdom och socioekonomiskt utanförskap. Då kan ursprungskulturen utvecklas till en skyddande sköld eller ett aggressivt vapen för att hantera en situation som är både kränkande och destruktiv. Då får vi en kombination av etnisk-kulturellt arv och socioekonomisk utsatthet som kan ge upphov till mycket särpräglade former av utanförskapets kultur, som i allt väsentligt definieras som en antikultur eftersom dess dynamiska kärna är den konflikt som uppstår med det nya samhället som avvisar och kränker nykomlingarna.

Fel! Okänt namn på

Det är denna motståndets och utanförskapets kultur som vi ser växa i många av våra fattiga förorter, inte minst bland utanförskapets barn, dessa ungdomar som är födda i Sverige men som inte kan älska eller älskas av sitt land, dessa ”utlänningar” födda i Sverige som på egen hand tar revansch på det samhälle i vilket varken de eller deras föräldrar har fått en värdig plats. Deras öde kommer i mångt och mycket att bli Sveriges öde, för de är många och deras förtvylade vrede går inte att ta miste på.

Utanförskapets historia

En viktig faktor att beakta i detta sammanhang är problemets historia. Socialdemokratin har i detta avseende marknadsfört en helt förljugen historieskrivning. Man försöker, praktiskt taget, göra hela utanförskapsproblematiken till ett konjunktorellt fenomen, vars upprinnelse går att söka i lågkonjunkturen vid 1990-talets första år i kombination med en stor flyktinginvandring. Avsikten med detta är att belasta den borgerliga regeringen (1991–1994) med ansvaret för regeringens integrationsmisslyckande. Detta är politisk taktik när det är som sämst och dess följd är att man döljer problemets långsiktiga och strukturella orsaker. Mot denna tillrättalagda historieskrivning talar en överväldigande mängd studier, som entydigt pekar på att en tydlig förändring av vår samhällsekonomis funktionssätt redan under 1970-talet kunde observeras, med svåra följder för i synnerhet flyktingarnas och invandrarnas arbetsmarknadsintegration. Lika väl dokumenterat är det faktum att tendenserna mot en kombination av social och etnisk boendesegregation fanns redan tidigt. Det handlar med andra ord om långsiktiga processer, som inte kan förklaras utan hänvisning till strukturellt verkande orsaker.

Det tydligaste beviset på existensen av allvarliga strukturproblem är nyfattigdomens, segregationens och utanförskapets fortsatta utveckling under den extrema högkonjunktur som Sverige upplevde på slutet av 1980-talet. I Storstadsutredningens slutbetänkande från 1990, ”Storstadsliv: Rika möjligheter – Hårda villkor”, finner vi följande beskrivning av utvecklingen under 1980-talets högkonjunktur: ”Det stora bidragsberoendet i storstäderna tyder på att andelen personer som hamnat utanför arbetsmarknaden ökat under åttiotalet. Detta har skett samtidigt som det har rått högkonjunktur och en snabb omvandling av näringslivet. Det stora socialbidragsberoendet tyder således på att det finns stora grupper – ungdomar, äldre med låg utbildning samt invandrare – som har haft svårigheter att få ett ordentligt fotfäste på arbetsmarknaden trots den uttalade bristen på arbetskraft (...) Vår analys av storstäderna pekar sammanfattningsvis på många paradoxala drag i storstädernas utveckling. Den ekonomiska utvecklingen är förhållandevis gynnsam och sysselsättningsläget är relativt positivt. Å andra sidan finns också välfärdsbrister, som till och med har förstärkts under 1980-talets ekonomiska framgångsår. Vi tänker i första hand på den ökade utslagningen från arbetsmarknaden, det ökade socialbidragsberoendet samt den tilltagande boendesegregationen.” (SOU 1990:36; s. 130 och 295)

Lågkonjunkturen under 1990-talets första hälft fördjupade på ett drastiskt sätt de tidigare tendenserna mot nyfattigdom och utanförskap. Sysselsättning-

en minskade med drygt en halv miljon arbetstillfällen mellan 1990 och 1993. 1995 fanns det ett underskott på 640 000 jobb om man utgår från den andel av befolkningen som var sysselsatt 1990. Denna enorma jobbförlust fördelades mycket olika mellan olika kategorier i den svenska befolkningen. I 1998 års rapport från SNS Valfärdspolitiska råd konstaterades följande angående 1990-talets kris: ”Resultatet blev en kraftig höjning av arbetslösheten. Denna drabbade alla åldersgrupper, men främst de unga. Sysselsättningen minskade ännu mer än arbetslösheten steg. Det var nästan uteslutande unga människor som kom att ställas utanför arbetskraften (...) En särskilt utsatt grupp har varit invandrarna ifråga om både arbetslöshet och sysselsättning.” (Valfärdspolitiska rådets rapport 1998, s. 60)

Utanförskapets strukturella orsaker

En stor del av förklaringen till det långsiktigt växande utanförskapet måste tveklöst sökas i hur vår ekonomi har fungerat under de senaste tre decennierna. Det mest karakteristiska och bekymmersamma draget i detta avseende är att det har skapats för få jobb. Sverige uppvisar en relativt långsam tillväxttakt inom ramen för en tillväxtmodell som skapar färre arbetstillfällen än alla andra jämförbara industriländer. 2000/02 fanns det ungefär 11 000 jobb mindre i Sverige i jämförelse med läget 1980/82, men under samma period hade befolkningen i arbetsför ålder ökat med nästan 400 000 individer. Det är således föga förvånande att många har slagits ut från arbetsmarknaden, inte minst bland flyktingar och invandrare!

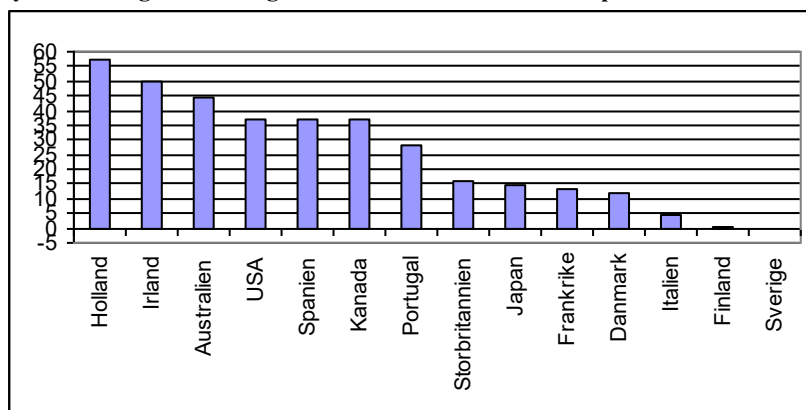
Denna utvecklingsmodell – som skapar så lite jobb och som ur integrationssynpunkt är förödande – förklaras inte av den tekniska utvecklingen. Om det vore så då skulle exempelvis USA, som är världens mest utvecklade land, drabbas ännu hårdare av jobbproblematiken. Men så är inte alls fallet utan snarare tvärtom. Under samma tjugofemårsperiod i vilken jobbantalet minskade i Sverige – 1980/82–2000/02 – skapades 37 miljoner nya nettojobb i USA. I USA skapas så mycket jobb att utan en stor invandring – ca en miljon personer per år – skulle den amerikanska ekonomin få betydande arbetskraftsproblem.

Sanningen är att det inte finns något annat utvecklat land där det skapades så lite jobb som i Sverige mellan 1980/82 och 2000/02. För att få perspektiv på denna svenska jobbatrofi jämförs i diagram 3 sysselsättningsutvecklingen i Sverige med den i 13 andra industrialiserade länder.

Fel! Okänt namn på

Diagram 3

Sysselsättningsförändring mellan 1980/82 och 2000/02 i procent

Källa: Labor Force Statistics 1982–2002, OECD 2003.

De särpräglade problem som Sverige uppvisar i sysselsättningsavseende förklaras av de institutioner och regleringar som formar vår samhällsekonomi i allmänhet och vår arbetsmarknad i synnerhet. Särskilt viktiga i detta sammanhang är skattepolitiken, den bristande konkurrensen inom viktiga delar av tjänstesektorn, lönebildningsmekanismerna och arbetsrättsreglerna. Alla dessa aspekter samverkar till att bestraffa – fördyra – arbetet, försvåra nya gruppers etablering på arbetsmarknaden och minska mångfalden i samhällsekonomin. Konsekvenserna av allt detta är dels en ekonomi med alldeles för få ingångar samt en mycket homogent och genomreglerad arbetsmarknad, dels den massiva utslagningen av arbetsföra personer som har inträffat under det senaste kvartssekklet.

Ett i sammanhanget särskilt viktigt problem är den extremt hårda beskattningen av arbetet som för närvarande råder i Sverige. Detta slår som hårdast mot de sämst betalda arbetare som på grund av en internationellt sett rekordhög skatte- och avgiftsbörda på sammanlagt ca 60 procent ofta hamnar under socialbidragsnormen och kan tvingas att med mössan i handen gå till socialtjänsten för att få sina egna pengar tillbaka i form av ett kränkande socialbidrag. Dessa arbetande fattiga befinner sig i en situation av politiskt orsakad fattigdom och sårbarhet som är djupt omoralisk och destruktiv.

Enligt LO:s rapport "Inkomster och inkomstfördelning" (nov. 2000) fanns det i slutet av 1990-talet 170 000 s.k. arbetarhushåll (hushåll där huvudförsörjaren har ett arbetaryrke) som hade disponibla inkomster – alltså efter transfereringar – som låg under socialbidragsnormen om familjen hade bil. För ensamstående med barn i arbetarhushåll är det tre fjärdedelar som hamnade under denna norm. Med tanke på denna ohyggliga skatte- och avgiftsbörda är det inte så konstigt att läsa i en av rapporterna från Kommittén välfärdsbokslut "Välfärd och försörjning", (SOU 2000:40) att drygt en miljon svenskar hade en disponibel inkomst under socialbidragsnormen (beräknad på basis av de faktiska boendekostnaderna).

Fel! Okänt namn på

En annan viktig bidragande orsak till utanförskapets framväxt är den enhetlighet och brist på konkurrens som fortfarande präglar den svenska samhällsekonomin, speciellt välfärdstjänsterna – vård, skola och omsorg. Detta är synnerligen viktigt eftersom det är just denna sektor som dels spelar en nyckelroll vad det gäller att leverera förutsättningar och verktyg för både arbetsmarknadsintegration och social rörlighet, dels har den största framtida sysselsättningspotentialen. Brist på konkurrens och mångfald inom denna strategiska sektor skapar givetvis färre jobbmöjligheter för personer som på olika sätt avviker gentemot majoritetsbefolkningen. En större öppenhet och konkurrensutsättning skulle öppna stora möjligheter för nya företag, som både drivs av och anställer människor med andra livserfarenheter, egenskaper och affärsidéer än de som idag bildar normen, men inte bara det. Brist på mångfald och konkurrens gör det också svårare för minoriteter att få tillgång till ett varierande utbud av tjänster – exempelvis utbildning, rådgivning, arbetsförmedling och arbetslivsträning – som på bästa sätt kan utveckla deras specifika arbetspotential.

Diskriminering och utanförskap

De strukturella omständigheterna som här har analyserats måste också beaktas för att diskutera diskrimineringen. I en ekonomi där sysselsättningen knappast växer blir kampen om de befintliga jobben mycket hård och då kan också lindriga fördomar och diskriminerande attityder få en förödande effekt. Ingen kan påstå att svenskarna skulle vara särskilt hatiska mot invandrade personer eller extrema rasister, men i en samhällsekonomi som den svenska får även lägre nivåer av främlingsrädsla eller aversion den typ av effekter som det tyvärr är så lätt att konstatera i dagens Sverige. Samma sak gäller den bristande konkurrens som präglar svensk ekonomi. I ett arbetsmarknadssammanhang innebär diskriminering – i ordets strikta bemärkelse – att en arbetsgivare väljer bort den mest meriterade sökande på grund av etnisk tillhörighet såsom utseende, ursprung, kön, religion, kultur, språk o.d. Diskrimineringen medför – eftersom man väljer bort de mest meriterade sökanden – en förlust för både arbetssökande och arbetsgivare. I en starkt konkurrenspräglad ekonomi kan sådana förluster vara mycket kännbara för den som diskriminerar eftersom andra kan ta till vara den diskriminerade och använda just den personens överlägsna kompetens som konkurrensmedel. Detta är alldeles påfallande i exempelvis de mest dynamiska och humankapitalintensiva delarna av den amerikanska ekonomin. I en samhällsekonomi som den svenska, präglade av mycket lägre grader av konkurrens, är diskrimineringen inte lika kostsam för den diskriminerande arbetsgivaren, särskilt om det handlar om den offentliga sektorn. Ingenting är så förödande för utsatta minoriteter och nykomlingar som monopolsituationer. Starkt konkurrensutsatta marknader är däremot bästa dörröppnare och effektivaste redskap för arbetsmarknadsintegration för minoritetsgrupper och avvikande individer.

Diskriminering i strikt mening förekommer givetvis i Sverige och måste stävjas dels genom att öppna vår samhällsekonomi för mycket mer konkurrens, dels genom en samlad, effektiv och rättssäker lagstiftning mot alla typer

Fel! Okänt namn på

av diskriminering. Den nuvarande ordningen med ett flertal lagar och diskrimineringsombudsmän är fullständigt ohållbar. Vi måste få en lagstiftning som gör det mycket mer kostsamt för den som gör sig skyldig till diskriminering. Men en sådan lagstiftning får inte tumma på grundläggande juridiska principer om bevisbördan – man är oskyldig tills motsatsen bevisas – och framför allt på likabehandlingsprincipen, dvs. att det bara är kompetensen i ordets vidaste bemärkelse som avgör vem som är bäst lämpad för ett jobb. Alla idéer om kvotering eller s.k. positiv särbehandling bygger på ett kollektivt diskrimineringsstänkande, som i sig är lika förkastligt som den diskriminering som den säger sig vilja rätta till.

Segregerande socialpolitik och utanförskap

Sist men inte minst återfinns bland utanförskapets orsaker den speciella varianten av svensk socialpolitik som tidigare kallades invandrapolitik och som numera döpts om till integrationspolitik. Denna politik har präglats av ett förmyndaraktigt omhändertagande, i vilket nykomlingarna systematiskt har omvandlats till maktlösa klienter och förlorat kontrollen över många av sina allra mest väsentliga livsval. Detta gäller också allt fler infödda svenskar, inte minst i en situation då bidragssamhället allt mer tränger tillbaka arbetsmattens samhälle.

Socialpolitikens mest omyndigförklarade och mest politiskt kontrollerade medborgare är de allra fattigaste och mest utsatta, dvs. de som inte kan värja sig mot socialpolitikens maktmedel. I denna situation har många ”etniska svenskar” hamnat men den har drabbat många invandrare och inte minst flyktingar särskilt hårt. I samband med en allt mer stängd arbetsmarknad har mängder av nyanlända invandrare hamnat i händerna på en växande ”integrationsindustri” eller ”omhändertagandeindustri”, vars gåtfulla irrgångar har malt ner tusentals nykomlingar till en skugga av vad de tidigare var. Denna eländesindustri har i grunden byggt på en systematisk uppdelning av befolkningen i ”riktiga” och ”icke riktiga svenskar”, som i grunden inte är annat än institutionaliserad segregation. Så har nästan två miljoner människor klumpats ihop i kategorin ”invandrare” eller ”svenskar med utländsk bakgrund” och en särskild ”integrationspolitik” har skapats med anledning av deras existens. Denna stämplande kategorisering har utgått från att dessa människor inte bara saknar tillräckligt med ”svenskt blod” utan de är också ett problem att åtgärdas.

Kring detta ”problem” – att inte vara ”riktiga svenskar” – har en omfattande integrationsindustri utvecklats, som idag omfattar tiotusentals tjänstemän och på nationell nivå leds av en s.k. integrationsminister och ett dito integrationsverk. Dessa apparater, och den segregeringseende ideologi som de producerar, är idag en väsentlig del av utanförskapsproblemet. Här finns givetvis en av de svåraste knutarna att lösa för en annorlunda politik, ty motståndet från denna eländesindustri mot åtgärder som ger ”klienterna” verklig valfrihet och egenmakt kommer inte att vara försumbart.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförts om utanförskapets omfattning, historia och orsaker.

Folkpartiet liberalernas aktionsprogram mot utanförskapet

Den liberala vägen ut ur utanförskapet

Det behövs ett radikalt perspektivskifte för att komma till rätta med segregations- och utanförskapsproblematiken. Först och främst måste vi sluta att se ner på våra medmänniskor. Problem- och svaghetsperspektivet måste ersättas med ett perspektiv som betonar möjligheter och styrka hos de grupper som idag utestängs från ett värdigt och kreativt liv. Det byråkratiska omhändertagandet måste ge plats åt en politik för egenmakt, arbete och mänsklig utveckling.

Ett tillväxtperspektiv som lyfter fram människans inneboende styrka i stället för dess svaghet har vittgående politiska konsekvenser. Politikens huvudfråga utifrån ett sådant perspektiv blir hur vi ger alla människor goda förutsättningar för att utveckla den egna kraften. Detta gäller också människor som har gått igenom svåra, eller t.o.m., traumatiska upplevelser. De ska få den extra hjälp i form av rehabilitering och vård, som de behöver för att till fullo utnyttja sin egen kraft. Det är så man hjälper och inte stjälper exempelvis många av de flyktingar vi tar emot.

Den viktigaste delen av svaret på denna fråga ligger i Folkpartiet liberalernas generella politik för att skapa ett arbetsammare, företagsammare, friare och tryggare Sverige. Det som mest kan hjälpa dem som idag lever i utanförskap är i grunden samma politiska förändringar som skulle hjälpa resten av befolkningen genom att göra Sverige till ett mer dynamiskt kunskapssamhälle. De förslag som presenteras i denna motion måste därför ses som ett komplement till denna allmänna politik, utan vilken det inte finns någon reell chans att föra en framgångsrik kamp mot utanförskapet. Folkpartiet liberalerna har en nydanande och kraftfull politik mot utanförskapet. Nedan följer våra konkreta förslag hur utanförskapet ska brytas.

En miljard kronor satsas i kampen mot utanförskapet

För att bryta utanförskapet fordras en förändring av politiken och ett nytt perspektiv som betonar egenmaktens och arbetets avgörande betydelse för att ge dem som lever i våra mest utsatta områden – de vi kallar sociala riskområden – en verklig chans att ta sig ur den situation de befinner sig i. Detta fordrar resurser och därför satsar Folkpartiet liberalerna en miljard kronor i kampen mot utanförskapet. Vi satsar 900 miljoner 2006 och 1,2 miljarder 2007 och 2008 på att förverkliga den jobb- och utvecklingsgaranti som ska ge dem som har slagits ut ur arbetsmarknaden en verklig chans och komma tillbaka. Vi satsar även 100 miljoner 2006 och 200 miljoner 2007 och 2008 på att bygga upp riskkapital som gör det möjligt för personer i utanförskapsområden att förverkliga kreativa projekt.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförts om att en miljard kronor satsas i kampen mot utanförskapet.

Fel! Okänt namn på

Egenmakt i stället för omhändertagande

Egenmakt är det begrepp som sammanfattar grundtanken i vår strävan efter ett friare och rättvisare samhälle. Den socialdemokratiska politikens mål och mening har varit tillrättsläggandet av medborgarnas liv. För detta utvecklades regler och institutioner som gav stor makt åt politiskt kontrollerade apparater, som kunde styra många av medborgarnas viktigaste livsval. Detta gällde särskilt de mest utsatta grupperna, som oftast har reducerats till maktlösa och omhändertagna klienter. Den tillväxtpolitik som vi föreslår grundar sig på den motsatta principen, principen om medborgarnas självbestämmande eller egenmakt. En sådan politikens mål och mening är att underlätta framväxten av denna makt genom att ge redskap och öppna möjligheter som förstärker medborgarnas frihet.

Så länge som "ta-hand-om-modellen" och omhändertagandementaliteten fortsätter att råda i det svenska samhället kommer vi inte att se en förbättring i integrationspolitiskt avseende. Ingenting kommer att ändra sig om inte individerna själva och deras civila gemenskaper får praktiska möjligheter att själva agera, ta initiativ, förverkliga egna drömmar och verka för att tillfredsställa egna behov. Integrationen blir inte ett faktum så länge som de människor som förväntas integrera sig i samhället inte får tala och agera för sig själva. Därför är Folkpartiet liberalernas motto "Du ska bestämma" lika relevant för en lyckad kamp mot utanförskapet som för ett bra samhällsliv i övrigt.

Människor – oavsett var de är födda – kan inte älska ett land som med hjälp av bidrag håller dem utanför det aktiva livets arenor. Detta föder bara förakt, frustration och konflikter. Människor kan bara älska det land som uppmuntrar dem att själva ta itu med sina liv och stöder dem i ansträngningen att lyckas. Målet med en liberal integrationspolitik är därför detsamma som för all liberal socialpolitik: att var och en ska ta makten över sitt liv och själv kunna forma sin framtid i en fri samverkan med andra människor.

För att denna samverkan ska vara möjlig är det viktigt att skapa förutsättningar för en aktiv när demokrati eller grannskapsdemokrati. Det behövs nya demokratiska mötesplatser och samlingspunkter för de lokala initiativen. Mindre kommuner kan utan vidare tillfredsställa detta behov men i medelstora och stora städer behövs nya demokratiska arenor, som ligger medborgarna så nära som möjligt. Att skapa sådana arenor kan hjälpa att bryta ett av utanförskapets mest karakteristiska drag, nämligen det politiska utanförskapet som är så framträdande i många utsatta bostadsområden och kommer till uttryck, som vi redan sett, i ett mycket lågt valdeltagande.

Utsatta bostadsområden behöver lokala ledare och företrädare, som kan mobilisera de boende kring lokala aktionsprogram i kampen mot utanförskapet. Det är vår övertygelse att utanförskapet inte kan brytas utifrån; det är bara inifrån, när de berörda själva får möjlighet att ta saken i egna händer, som kampen mot utanförskapet kan vinnas. Detta behov av ett lokalt ledarskap med stark förankring i den verklighet som ska förändras är en del av ett vidare problemkomplex, som präglar hela vår moderna demokrati.

Vår demokrati med dess starka partiväsende har idag uppenbara svårigheter att återspegla och därmed representera samhällets växande mångfald. Som

vi vet har denna mångfald ökat dramatiskt under de senaste decennierna, inte minst som en följd av invandringen, globaliseringen och uppluckringen av industrisamhällets relativt enkla klassindelningar. Sverige är idag en överväldigande mosaik av livserfarenheter, preferenser och livsstilar, som skarpt kontrasterar mot den relativa homogenitet som till stora delar präglar politikerkåren. Detta är inte bara problematiskt för formernas skull utan framför allt för det politiska systemets förmåga att ge ett positivt bidrag till samhällsutvecklingen i stort. Det är politikens sakinhåll som blir lidande när politikernas erfarenhets- och föreställningsvärld tappar kontakten med samhällslivets verklighet.

Det politiska utanförskapet som drabbar befolkningen som bor i starkt segregerade och socialt utsatta områden är ett extremt uttryck för det växande gap som råder mellan demokratins nuvarande former och det omgivande samhället. I val efter val har valdeltagandet i utsatta områden minskat och graden av delaktighet i svensk politik är oftast minimal. Här finns ett politiskt utanförskap som det finns all anledning att ta på största allvar och göra stora insatser för att bryta. Men utanförskapet är på ett sätt ömsesidigt. Såsom många människor som lever i utanförskap är utestängda från många av samhällslivets avgörande arenor så står politikerkåren nästan helt utanför den verklighet som präglar de mest utsattas liv. Det stora integrationspolitiska misslyckandet som drabbat vårt land har mycket att göra med den distans som idag finns i livsvillkor och kultur mellan ”de beslutande” – politiker- och tjänstemannakåren – och ”de beslutade” – de som ofta, maktlösa, lever mitt i utanförskapets dystra verklighet.

Grannskapsdemokrati är det begrepp vi använder för att benämna en lokaldemokratisk förnyelse av det politiska systemet som kan ge nya grupper, inte minst de som lever i utanförskap, redskap för både politiskt erkännande och medborgerlig delaktighet. Dessa lokaldemokratiska former har spelat en mycket viktig roll i svensk historia för att integrera både gamla och nya samhällsgrupper. Så har vi byalagstraditionen, tingsdemokratien och folkrörelsernas nya demokratiska arenor. Det är detta historiska arv vi nu måste ta tillvara för att ge nytt blod åt vår demokrati och öppna delaktighetens vägar för samhällsgrupper som idag är extremt dåligt representerade i våra demokratiska församlingar.

Vi har också inspirerats av många internationella erfarenheter där grannskapsdemokratiska former spelat en avgörande roll i kampen mot utanförskap och utslagning. Ett framstående exempel är den omfattande gräsrotsrörelse i USA som under de senaste decennierna omvandlat många av de områden som tidigare var helt förslummade till välfungerande och allt mer attraktiva bostadsområden. Få trodde att detta var möjligt tills man insåg att lösningen på utanförskapets problem inte fanns i påkostade federala program och arméer av socialarbetare utan mitt bland de fattigaste och mest utsatta. Det gällde att se, erkänna och stödja de goda krafterna som fanns på plats och låta dem återta makten över sina egna liv. På detta sätt, genom tusentals gräsrotsorganisationer som ofta kallas Community Development Corporations, har många amerikanska stadskärnor kommit tillbaka från mycket extrema former av utsatthet och förfall.

Fel! Okänt namn på

Stephen Goldsmith, borgmästare, och en av USA:s mest framgångsrika personer i kampen mot utslagningen genom lokal mobilisering och gräsrotsdemokrati, sammanfattade detta nya grannskapsdemokratiska ideal på följande sätt i sitt installationstal som Indianapolis borgmästare 1992: "The soul of our city is in its neighborhoods, and government needs to remake itself around these neighborhoods. We need to break up large government. We need to help citizens take back their neighborhoods, take back their government, take back their own responsibilities. We need to find a way to empower the people." (Stephen Goldsmith, *Putting Faith in Neighborhoods – Making Cities Work through Grassroots Citizenship*, s. 143)

Det är detta underifrånperspektiv som betonar det "lokala medborgarskapet" och skapar arenor för lokal mobilisering och samverkan som vi försöker konkretisera genom att föreslå bildandet av direktvalda lokala utvecklingsråd i Sveriges utsatta bostadsområden. På detta sätt kan egenmakt bli något mer än ett vackert ord, men det förutsätter att vi verkligen tror på vad vi säger och vågar ta de risker som allt det nya och omvälvande för med sig.

Lokala utvecklingsråd och grannskapsdemokrati

Vi är övertygade om att utanförskapet bara kan brytas inifrån, genom framväxten av en egenmaktsrörelse i utanförskapets Sverige. För att detta ska vara möjligt behövs lokala demokratiska arenor och framväxten av ett lokalt förankrat ledarskap, som både kan representera och mobilisera de människor som lever i utanförskap. För att konkretisera denna grannskapsdemokratiska ansats vill vi uppmuntra olika former av lokala utvecklingsråd och grannskapsprojekt där de boende i ett område ges direkt möjligheter till inflytande.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anføres om lokala utvecklingsråd och grannskapsdemokrati.

Ett föreningsliv för egenmakt och arbete

Ett vitalt föreningsliv spelar en avgörande roll i kampen mot utanförskapet. Idag finns det ett stort antal föreningar i utsatta områden som kan bilda utgångspunkten i en rörelse för egenmakt och arbete. Därför vill vi ge dessa och nya föreningar mer resurser men också starkt prioritera de verksamheter och projekt som klart inriktar sig mot att utveckla lokala initiativ av betydelse för möjligheten att öka sysselsättningen och delaktigheten i samhällslivet.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anføres om resurser till föreningsliv för egenmakt och arbete.

Frigörande solidaritet istället för politisk styrning

Solidaritet är att bry sig om och respektera våra medmänniskor. Solidaritet är inte att diktera någon annans livsvillkor genom att ge, solidaritet är att ställa upp så att någon annan kan förverkliga sina egna livsmål. Solidaritet är att bejaka någon annans värdighet och rätt till självbestämmande. Denna solidaritet, som frigör individens och civilsamhällets egen kraft, behöver vi i Sverige för att bryta det utanförskap som idag är vårt samhälles i särklass viktigaste problem. Det är denna solidaritet som kan göra att egenmakten blir en verk-

lighet för alla. Det handlar om en frihetlig solidaritet som ger tillgång till de resurser som är nödvändiga för att kunna ta kommandot över det egna livet. Därför föreslår Folkpartiet liberalerna i denna motion resursöverföringar till Sveriges mest utsatta områden i syfte att just ge möjligheter för framväxten av en ny folkrörelse, en folkrörelse för egenmakt.

Det avgörande i vårt perspektiv är att denna solidaritet ska syfta till att frigöra individens och de civila gemenskapernas kraft och ge förutsättningar till en växande frihet, inte till att tvinga fram vissa politiskt bestämda livsval eller inskränka medborgarnas valfrihet. Det är detta som ett verkligt socialliberalt tänkande vill åstadkomma, en radikal korsning mellan frihet och solidaritet, en frigörande solidaritet som inte kompromissar bort individens frihet.

Frigör riskkapital för eget företagande

Många människor är idag förhindrade att starta egna företag då de inte har tillgång till kapital och det vill vi ändra på. I ett företagsamt Sverige ska alla människor, oavsett kön, etnisk bakgrund eller bosättningsort, ha samma möjlighet att starta och driva en egen verksamhet. Resurser i form av riskkapital och kompetens måste göras tillgängliga för att uppmuntra framväxten av en bred rörelse för arbete och egenmakt via egenföretagande och självorganisering. Som ett led i arbetet med att underlätta för företagande och egenorganisering i utsatta bostadsområden kommer vi att arbeta för möjligheten att frigöra riskkapital som gör det möjligt för den enskilde eller grupper som befinner sig i en situation av utsatthet eller lever i utsatta miljöer präglade av utanförskap att förverkliga kreativa projekt, som i sin tur skapar arbetstillfällen, förankring och framtidstro.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförts om att frigöra riskkapital för eget företagande.

Valfrihet och egenansvar – tillåt konkurrens och mångfald

Valfrihet och egenansvar är naturliga följder av egenmakten eller bejakandet av medborgarnas individuella bestämmanderätt. Den gamla socialpolitikens mest karakteristiska drag var dess strävan efter att begränsa eller helt utradera denna valfrihet. Medborgarnas välfärdskonsumtion skulle kontrolleras och likriktas genom omfattande offentliga monopol. Denna situation har börjat förändras tack vare viktiga valfrihetsreformer som antogs under den senaste borgerliga regeringen, som friskolereformen, eller genom att nydanande kommuner och landsting väljer välfärdsmodeller där konkurrensen och medborgarens fria val står i centrum. Trots detta är de gamla offentliga monopolen fortfarande en betydande bromskloss i utvecklingens väg. Detta gäller i allra högsta grad inom arbetsmarknadsområdet och likaså inom integrationspolitiken. Därför föreslår vi i denna motion en fundamental förändring i syfte att öka individens möjligheter att forma sin egen integrationsväg. Ett pengssystem ska gälla för de arbetsmarknadspolitiska insatserna syftande till att bereda vägen till arbetet och introduktionen av flyktingar och invandrare, inklusive språkinläringen – svenska för invandrare, sfi.

Fel! Okänt namn på

Egenansvar betyder också att tydliga krav ställs. Det kravlösa samhället är det ansvarlösa samhället. Egenansvaret gäller exempelvis den egna försörjningen och försörjningen av sina nära. Men det gäller också att kunna uppfylla de krav som t.ex. ställs för att bli svensk medborgare. Den som vill söka svenskt medborgarskap ska inte bara kunna uppvisa en god vandel utan också att man har uppnått en viss språkfärdighet på svenska.

I ett mångfaldens samhälle som präglas av medborgarnas valfrihet måste välfärdstjänsterna, de arbetsmarknadspolitiska insatserna och alla andra resursförstärkande åtgärder organiseras med stor öppenhet. Vi måste tillåta och uppmuntra en stor mångfald lösningar, baserade på många olika aktörer som erbjuder olika möjligheter till medborgare som efter eget huvud väljer de bästa alternativen. I en sådan öppenhet ska det finnas plats för privata marknadslösningar men också för kommunala verksamheter, Kooperationen och över huvud taget civil samverkan. Alla dessa aktörer ska erbjudas likvärdiga villkor, och sedan ska medborgarnas fria val avgöra vilka verksamheter som behövs och vilka som försvinner. Denna fria konkurrens mellan olika aktörer är utvecklingens bördigaste jordmån och på detta sätt skapas också en verklig mångfald, som är motsatsen till den gamla socialpolitikens ambition att likrikta medborgarna.

Ett pengsystem för mångfald och valfrihet

Den solidariska skattefinansieringen ska vara ett instrument i människornas egen kamp för ett självständigt liv, inte ett maktredskap i ett apparat- och expertvälde. Därför föreslår vi att välfärdstjänsterna och de insatser som görs i kampen mot utanförskapet ska organiseras på ett sätt som liknar skolpengsystemet så mycket som möjligt. Samtidigt vill vi uppmuntra till konkurrens och nyetablering inom den sociala och arbetsmarknadsrelaterade servicesektorn. Det ska i princip råda fri etableringsrätt inom dessa områden.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om ett pengsystem för mångfald och valfrihet.

Integrationsverket läggs ned och AMS reformeras

Som en del av den process som leder från myndighetsmakt till egenmakt läggs Integrationsverket ned och AMS reformeras kraftigt. Integrationsverket försvinner i samband med integrationspolitikens definitiva omorientering från invandrarpolitik till en politik för social utveckling, som omfattar utsatta personer och områden oavsett ursprung, etnicitet och födelseort. Som ett led i att reformera arbetsmarknadspolitiken införs en enhetlig myndighetsorganisation där myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskar.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att lägga ned Integrationsverket och reformera AMS.

Arbete och företagande istället för passivitet och bidragsberoende

Det finns ingen integration som inte bygger på arbete och den värdighet som arbetet ger. Bidragsberoendet är det värsta gisslet för dem som lever i ett

utanförskap. Den som är vuxen och frisk har ansvaret för sin egen och sin familjs försörjning. Det gäller svenskar och det gäller invandrare. Också låglönejobb är bättre än bidragsberoende. Den allmänna förändring av politiken som krävs för att skapa nya arbeten är självklart den huvudsakliga lösningen för utanförskapets problem. Genom en ny syn på företagare och enklare regler för företagande, sänkningar av arbetsgivaravgifter och av tillväxt- och arbetsfientliga skatter kan många nya arbeten uppstå. Krångliga regler måste förenklas och den diskriminerande arbetsrätten reformeras. Ett arbetsammare och företagsammare Sverige är också ett mer integrerat Sverige.

I sammanhanget är det intressant att konstatera företagsamhetens betydelse, inte minst med tanke på de invandrade svenskarnas stora insatser för företagandet i Sverige. Även om många invandrade svenskar befinner sig i utanförskap och arbetslöshet är det viktigt att bilden inte tecknas alltför svart. Invandrarföretagarna är av central betydelse för skapandet av välbefinnande i Sverige och genom förbättrade villkor för företagandet kan dessa företag växa och nya startas. Nackdelarna med att hamna i bidragsberoende är så stora att en s.k. jobb- och utvecklingsgaranti bör gälla för utförsäkrade långtidsarbetslösa och personer som kan arbeta men som har slagits ut ur arbetsmarknaden. Samma sak ska gälla nyanlända flyktingar och invandrare, så att ingen som kan arbeta riskerar att hamna i den karusell av bidrag och ineffektiva åtgärder som präglar dagens integrationspolitik.

Inför en jobb- och utvecklingsgaranti

Människor som är fullt arbetsföra ska inte hänvisas till ett passivt bidragstagande. Effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska fokusera på att bryta en långvarig arbetslöshet och förhindra permanent utslagning från arbetsmarknaden. Idag finns det två stora grupper av personer som är arbetsföra men mer eller mindre permanent försörjs utanför arbetsmarknaden. Den första gruppen är långtidsarbetslösa som idag hänvisas till den mycket dåligt fungerande aktivitetsgarantin. De får idag ersättning med aktivitetsstöd på samma nivå som arbetslöshetsersättningen. Den andra stora gruppen är de invandrare som ännu inte lyckats få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden. De är i de flesta fall hänvisade till socialbidrag för sin försörjning. Till dem kan läggas en tredje grupp som består av ungdomar som varken arbetar eller studerar och som i många fall också tvingas leva på socialbidrag.

Folkpartiet liberalerna vill inte att arbetsföra människor ska tvingas att leva en passiviserande tillvaro på socialbidrag. Därför vill vi införa en jobb- och utvecklingsgaranti. Syftet med garantin är att med hjälp av individuellt utformade åtgärder så snabbt som möjligt hjälpa deltagarna vidare till den reguljära arbetsmarknaden. Tyngdpunkten i jobb- och utvecklingsgarantin är att förbereda deltagarna för arbetslivet genom olika jobbsökande aktiviteter. Korta kompletterande utbildningar kan också ingå i garantin liksom praktik och vissa samhällsnyttiga arbetsinsatser. Aktiviteterna i jobb- och utvecklingsgarantin ska ordnas av en mångfald auktoriserade anordnare.

För de personer som uppbär socialbidrag ska respektive kommun ha det yttersta ansvaret för att garantin förverkligas, dock i samverkan med arbetsförmedlingen. För de personer som uppbär aktivitetsersättning ska arbetsför-

Fel! Okänt namn på

medlingen ha det yttersta ansvaret för att garantin förverkligas. Garantin ska även kunna erbjudas till långtidssjukskrivna och till förtidspensionärer som behöver hjälp tillbaka till arbetsmarknaden.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att införa en jobb- och utvecklingsgaranti.

Jobbkrav kopplas till försörjningsstödet

Alla som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin får rätt till en ersättning som minst motsvarar arbetslöshetsförsäkringens grundbelopp. Den som inte vill delta förlorar dock rätten till ersättning. På så sätt blir det tydligt att ett jobbkrav kopplas till försörjningsstödet. Arbetslösa med försörjningsansvar har rätt att söka kompletterande försörjningsstöd och deltagare som har annan ersättning t.ex. sjukpenning får behålla denna.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att jobbkrav kopplas till försörjningsstödet.

Vi bedömer att jobb- och utvecklingsgarantin bör kunna erbjudas till drygt 100 000 personer, både arbetsföra som idag uppbär socialbidrag och långtidsarbetslösa som idag befinner sig i aktivitetsgarantin. Folkpartiet liberalerna anslår 900 miljoner kronor till denna åtgärd 2006 och 1 200 miljoner kronor 2007 och 2008, när åtgärden beräknas få full effekt.

Ett nytt sysselsättningsmål på 60 procent

En reformerad arbetsmarknadspolitik ska vara som mest ambitiös där den behövs som mest. Det mål om 80 procents sysselsättning som regeringen satt upp räcker inte så länge det finns stora områden där sysselsättningen är mycket lägre. I 15 av de 24 förortsområden som ingick i den s.k. Storstads-satsningen hade bara runt hälften eller ännu färre av dem i arbetsför ålder (20–64 år) ett arbete år 2001. I det nya materialet som vi har bearbetat för år 2003 fann vi inte mindre än 103 närområden där sysselsättningsgraden låg under 50 procent. Detta är helt oacceptabelt. Folkpartiet liberalerna vill därför införa ett sysselsättningsmål som går ut på att minst 60 procent av alla i arbetsför ålder ska ha ett arbete i varje grannskapsområde och valdistrikt. År 2003 fanns det 277 närområden (rensade från industriområden) med en sysselsättningsnivå under 60 procent och vi är säkra på att idag, på grund av den sjunkande sysselsättningen, är de många fler. Dessa områden ska förklaras som sociala riskområden och prioriteras vad gäller resursöverföringar och andra satsningar mot utanförskapet (detta gäller givetvis inte för studentområden och andra områden som av förklarliga skäl inte når upp till sysselsättningsmålet). I dessa områden ska vi också initiera våra grannskapsdemokratiska experiment.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om ett nytt sysselsättningsmål om minst 60 procent överallt.

Frigör de hushållsnära tjänsterna

Att öppna för en legal marknad för hushållsnära tjänster kan ge stora möjligheter för grupper som idag lever i utanförskap att ta ett första och avgörande steg i en arbetsmarknadskarriär. För att frigöra dessa tjänster föreslår vi infö-

Fel! Okänt namn på

rande av en skattereduktion som gör det möjligt för hushåll att köpa vita tjänster för hälften av kostnaden. Hälften av den totala arbetskostnaden, inklusive moms, ges i skattereduktion. På detta sätt betalar köparen ändå mer än nettolönen, och skatt kommer att betalas in för tjänster som idag i huvudsak inte finns alls eller bara finns svart. Enligt detta förslag ska varje hushåll kunna köpa hushållstjänster för 50 000 kronor per år och få en skattereduktion motsvarande 50 procent av arbetskostnaden, inklusive moms.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att införa en skattereduktion för hushållsnära tjänster.

Bostadspolitik för ägande och egenansvar

Folkpartiet liberalernas bostadspolitik syftar till att ge alla människor mer makt över tillvaron. Bostadspolitiken har en central roll för hur egenmakten ska stärkas i problemtyngda områden. Proportionerna mellan de olika boende- och ägarformerna ska påverkas av efterfrågan. Att vissa människor vill bo i hyresrätt kan inte vara ett argument för att hindra andra människor att bo i bostadsrätt. Folkpartiet liberalerna anser att riksdagen snarast måste besluta om en tillbakagång till det regelverk som gällde för ombildande av bostadsrätt tidigare, dvs. att det räcker med att 50,1 procent av de boende säger ja till ett ombildande. Vi vill också upphäva lagen om allmännyttiga bostadsföretag som idag stoppar ombildning av hyresrätter till bostadsrätter.

Vi menar att bostadskonsumenter ska ges möjlighet att köpa ägarlägenheter även i Sverige. Möjligheten att äga sin bostad måste ges till fler. Det leder till mer integration, snarare än till ökad segregation. Ägarlägenheter kan förändra och utveckla miljonprogramsområdena. Möjligheten att äga sin bostad förutsätter att det finns finansieringssystem som möjliggör för fler att finansiera sitt ägande.

Vi vill också stimulera till ansvarstagande och delaktighet i hyresbostadsområden genom att underlätta självförvaltningsmöjligheter och gemensamhetsansvar för boendemiljön. Detta ska, precis som inom bostadsrättsföreningar, vara kopplat till lägre hyror och/eller andra kvaliteter. De kostnadsbesparingar som hyresgästernas arbetsinsatser ger upphov till inom fastighets- ska komma dessa till del.

Bostadspolitik för egenmakt

En bra bostadspolitik i problemtyngda områden är en politik som ger människor stora möjligheter att påverka såväl boendemiljö som boendekostnader. Att äga sin bostad är den rakaste och enklaste vägen dit. Det skapar dessutom direkta incitament att aktivt verka för en förbättring av hela bostadsområdets villkor. Därför vill vi genomföra en radikal spridning av ägandet i våra mest utsatta områden genom att underlätta bildandet av bostadsrättsföreningar och införa en ny och rakare ägandeform, ägarlägenheter. För det återstående hyresrättsbeståndet vill vi underlätta självförvaltningsmöjligheter kopplade till sänkta hyror.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om en bostadspolitik för egenmakt.

Fel! Okänt namn på

Förstärkt kamp mot diskriminering istället för kvotering och grupptänkande

All diskriminering måste bekämpas på ett kraftfullt sätt. Så är det inte idag. Vi behöver en ny ordning som ersätter dagens splittrade, ineffektiva och inskränkta lagstiftning. På samma sätt måste splittringen i en mångfald diskrimineringsombudsmän upphöra. Därför föreslår Folkpartiet liberalerna en samlad, generell, effektiv och rättssäker lagstiftning mot alla typer av diskriminering. Vi vill också att påföljden av diskrimineringen ska skärpas betydligt, inte minst i form av substantiella skadestånd. Samtidigt är vi motståndare till att använda diskriminering för att bekämpa diskriminering, s.k positiv särbehandling. Kvoter och gruppreferenser ska undvikas. Vi fortsätter att tro på de idéer som stora medborgarrättskämpar som Martin Luther King trodde på: Att varje individ ska bedömas som individ, på grund av sina färdigheter och talanger, och inte för att man tillhör en grupp eller har en viss hudfärg, religion eller ursprung. Den drömmen kommer vi att fortsätta att kämpa för.

En samlad lagstiftning mot diskriminering

De mekanismer som ligger bakom all diskriminering av den enskilde individen är i stort sett desamma oavsett om den yttre orsaken har samband med kön, etnisk tillhörighet eller något annat. Den kränkning som varje diskriminerad människa känner är också densamma oavsett grunden för diskrimineringen. Därför är det en viktig principfråga att dagens olika diskrimineringslagar så snart som möjligt samordnas till en gemensam lagstiftning. I samband med en sådan reform bör även Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Handikappombudsmannen (HO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (Homo) slås samman till en gemensam myndighet. Hanteringen av diskrimineringsfrågor måste bygga på en självständighet som enbart kan säkras om Diskrimineringsombudsmannen ställs under riksdagens översyn.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om behovet av en samlad lagstiftning mot diskriminering.

Det ska kosta att diskriminera

Det är svårt att bevisa diskriminering vid en rättegång men när man gör det ska påföljderna vara mycket kännbara för den som har gjort sig skyldig till diskrimineringen. Därför föreslår vi att det utdömda skadeståndsbeloppet vid all arbetsmarknadsrelaterad diskriminering ska höjas substantiellt till minst ett års förlorade arbetsinkomster. Vid annan diskriminering i offentliga eller privata verksamheter som vänder sig till allmänheten ska skadeståndsbeloppet motsvara minst fem basbelopp.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om höjda skadeståndsbelopp för den som döms för diskriminering.

Inga diskrimineringsmål i Arbetsdomstolen

I Sverige regleras en stor del av förhållandena inom arbetslivet av avtal mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationer. När vissa diskriminerande

Fel! Okänt namn på

förhållanden har bekräftats i avtal mellan arbetsmarknadens parter är det svårt för den drabbade att få rätt i Arbetsdomstolen som består just av dessa parter. Vi vill därför att mål som gäller diskriminering i arbetslivet ska flyttas från Arbetsdomstolen och istället behandlas av allmänna domstolar.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anføres om att diskrimineringsmål ska behandlas vid allmänna domstolar.

Utbildningssatsning i mångfald för domstolspersonal

Det behövs en stor utbildningssatsning i mångfaldsfrågor inom domstolsväsendet. En mycket homogen kår av domare och nämndemän har idag att hantera en befolkning som präglas av en överväldigande kulturell mångfald utan att ha getts möjlighet att kunskapsmässigt förberedas för en sådan uppgift. Det finns mycket som tyder på att personer med utländsk bakgrund döms annorlunda än de som inte har en sådan bakgrund. Detta är givetvis inte rimligt. Därför bör en stor utbildningssatsning göras riktad mot hela rättsväsendet. Juristutbildningen bör också reformeras i syfte att ge de kunskaper som behövs för att kunna vara jurist i ett mångfaldspräglat samhälle.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anføres om utbildningssatsning i mångfald för domstolspersonal.

Avidentifiering av jobbansökningar

Det är dags att ta krafttag i kampen mot den etniska bortsorteringen som uppenbarligen förekommer på den svenska arbetsmarknaden. Vi vill i det syftet göra det obligatoriskt med avidentifiering av ansökningshandlingar i personalrekrytering för alla offentliga arbetsgivare. För det privata näringslivet ska det finnas gott om information, rådgivning och metodhjälp om man frivilligt vill ansluta sig till denna antidiskrimineringspraxis.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anføres om att göra det obligatoriskt med avidentifiering av ansökningshandlingar för alla offentliga arbetsgivare.

Tydlighet om toleransens och mångfaldens gränser – lika villkor för kvinnor och män

I ett pluralistiskt och multikulturellt samhälle kan allvarliga konflikter uppstå mellan individens frihet och olika gruppers vilja till kontroll över gruppmedlemmarnas livsval. Dessa konflikter mellan individuell frihet och gruppfrihet hör till de svåraste att lösa i ett öppet samhälle, men de måste lösas, särskilt när individens okränkbara rättigheter och frihet hotas av olika gruppers vilja till kontroll över individen. För oss liberaler står det klart att i sådana konfliktsituationer väljer vi alltid individens sida. Så moderniserades Europa, genom liberalernas kamp mot olika sorters gruppförtryck samt traditioner och kulturella mönster som inskränkte individens frihet. Denna konflikt är inte bara historia. Den finns i varje modernt samhälle och tillspetsas genom invandringen och globaliseringen, för beteendemönster och kulturtraditioner som är fientliga till individens frihet kolliderar allt oftare med det öppna samhällets normer och livsstilar.

Fel! Okänt namn på

Folkpartiet liberalerna bejaktar mångfalden, men inte till priset av individens frihet och grundläggande rättigheter. Därför säger vi tydligt att inte all kulturell mångfald är bra och att den kulturella mångfalden alltid måste underkastas det fria samhällets spelregler och grundläggande värderingar om individuell frihet och likabehandling samt jämställdheten mellan män och kvinnor. Att bryta utanförskapet är också att arbeta för en förändring av värderingar och traditioner som är oförenliga med det moderna, öppna samhället. Att några individer hålls utanför ett fullt deltagande i samhällslivet av sin egen familj eller grupp får inte accepteras. Därför är det viktigt att förhindra att den egenmakt och den valfrihet som vi förespråkar ska missbrukas av grupper som vill hindra sina medlemmar – vuxna eller barn – från delaktighet i det breda samhällslivet. Detta gäller särskilt kvinnor och barn i traditionella och starkt mansdominerade kulturmönster och familjestrukturer. Ingen får exempelvis använda friskolereformen för att isolera barnen från övriga samhället eller upprätthålla starkt fördomsfulla föreställningar om andra folk, religioner, homosexuella eller kvinnor.

I det Sverige liberaler och andra goda krafter byggt genom mer än hundra års politisk kamp är det en "hederssak" att kvinnor har samma rätt att välja livsväg som män och att yttrandefriheten gäller alla. Barnäktenskap faller utanför den människo- och samhällssyn som är grundläggande i ett liberalt Sverige.

Mångfaldens gränser tydliggörs

Den kulturella mångfalden ska bejaktas men inom ramen för de värderingar som utgör grunden för ett öppet och tolerant samhälle. Grundläggande mänskliga fri- och rättigheter är reglerade universella rättigheter. Respekten för individens fri- och rättigheter ska vara överordnad kultur och kollektiva anspråk. I ett liberalt Sverige är det alldeles klart att kvinnor och män har lika rätt att leva sina liv som de själva önskar.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförts om att tydliggöra mångfaldens gränser.

Informationssatsning i jämställdhet och respekt för individens integritet

Det är viktigt att ge information åt alla dem som flyr eller flyttar till Sverige om den värdegrund som genomsyrar det svenska samhället och den betydelse som jämställdheten och respekten för alla människors lika värde har i Sverige. Könstympning, barnäktenskap, hedersvåld och annat förtryck mot kvinnor och barn ska explicit tas upp i detta sammanhang. Informationsmaterialet ska översättas till de språk som våra stora flykting- och invandrargrupper talar och användas som obligatoriskt undervisningsmaterial inom ramen för svenska för invandrare, sfi.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförts om informationssatsning i jämställdhet och respekt för individens integritet.

Mer pengar till kvinnojourer

Vi vill att mer resurser ges åt kvinnojourerna som inriktar sig mot kvinnor i utsatta bostadsområden.

Fel! Okänt namn på

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om ökade resurser till kvinnojourer.

Krafttag mot könsstympning

Könsstympning – kvinnlig omskärelse – förbjöds i lag 1982 på förslag av dåvarande sjukvårdsminister Karin Ahrland (fp). Det var ett viktigt ställningstagande mot en oacceptabel företeelse. Det är anmärkningsvärt att inte en enda person lagförts för detta brott sedan dess, då det är uppenbart att denna sedvänja alltjämt upprätthålls i vissa kretsar i vårt land. Polis och åklagare måste prioritera resurser och hitta former för att avslöja och bevisa de brottsliga handlingarna. För att komma åt olaglig könsstympning måste alla de som direkt eller indirekt medverkar till brottet hotas av kännbara straff. Utöver fängelsestraff ska medverkan till könsstympning alltid leda till att domstolen prövar frågan om utvisning för den som inte är svensk medborgare. Preskriptionsreglerna måste förändras så att brottet inte är preskriberat när offren når den ålder och mognad som fordras för att kunna reagera mot övergreppet. Därför ska preskriptionstiden börja löpa efter det att den drabbade kvinnan fyllt 18 år.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om krafttag mot kvinnlig könsstympning.

Barnäktenskap och tvångsäktenskap måste motverkas effektivare

Barn- och tvångsäktenskap är företeelser som inte är förenliga med det svenska samhällets syn på jämställdhet och barns rättigheter. Efter fleråriga krav från Folkpartiet liberalerna förbjöds nyligen barnäktenskap i betydelsen att den dispensmöjlighet som fanns för ungdomar under 18 år att ingå äktenskap inskränktes. Vi anser att den återstående dispensmöjligheten bör avskaffas. Myndigheternas möjligheter att stödja utsatta flickor och unga kvinnor måste förbättras – det kan gälla allt från skyddat boende till att en berättelse för en skolsköterska inte måste leda till att föräldrarna informeras. Att tvinga någon att ingå äktenskap mot sin vilja har idag ingen särskild brottsrubricering, men om olaga hot, olaga tvång, människorov eller något annat brott har förekommit kan personer lagföras. I praktiken sker detta sällan eller aldrig. För att tydliggöra gällande normer och underlätta polisens arbete bör det övervägas om inte att tvinga någon att ingå äktenskap mot sin vilja bör bli ett särskilt brott.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att barnäktenskap och tvångsäktenskap måste motverkas effektivare.

Skolan som murbräcka mot utanförskapet

Skolan har en central roll i kampen mot utanförskapet. Det är det viktigaste sättet att överföra resurser till utsatta grupper och öka de nya generationernas livschanser och sociala rörlighet. Det är så lika möjligheter kan skapas. Tyvärr befinner sig skolans verklighet långt ifrån dessa för oss liberaler så kära ideal. Det största sveket mot de mest utsatta är en skola som inte fungerar, som inte förmedlar kunskaper, som inte ger redskap för framtiden. Förorter-

Fel! Okänt namn på

nas skolor är oftast misslyckandets skolor. Där reproduceras utanförskapet och nya generationer av förlorare skapas. Detta kan inte accepteras. Därför behövs en ny skola enligt Folkpartiet liberalernas kända idéer om en skola som kombinerar val- och etableringsfriheten med höga krav på kunskapsförmedling, ordning och reda och kvalitet.

Skolor i utsatta områden borde vara de bästa skolorna. Förbättrade möjligheter att fritt välja skola, extra satsningar på skolor i sociala krisområden och uppbyggnad av s.k. magnetskolor kan locka människor att bosätta sig och bo kvar i utsatta områden. Tydliga krav, mål och utvärderingar behövs också för att skapa en skola där alla kan lyckas. Också extra hjälp för att bearbeta svåra upplevelser ska finnas tillgänglig.

Satsa på magnetskolor i utanförskapsområden

Mångfald, frihet och framväxten av s.k. magnetskolor uppmuntras genom satsningar på de skolor som verkar i utanförskapets Sverige.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om skolan som murbräcka mot utanförskapet.

Skolan ska ta ställning för tolerans

Tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra ska prägla skolans vardag. Skolan ska inte vara värdeneutral, utan tydligt ta ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar. Religionsundervisningen ska ge grundläggande kunskap om alla religioner och livsåskådningar. Alla trosuppfattningar ska behandlas med saklighet och respekt. För att garantera att alla skolor, både konfessionella och icke-konfessionella, följer läroplanen ska en särskild nationell skolinspektion skapas.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om att skolan ska ta ställning för tolerans samt att inrätta en nationell skolinspektion.

Ett nytt valideringssystem införs

Validering av utländska examina är idag ett välkänt problem. Vi vill att ett enklare och mer ändamålsenligt alternativt ska kunna erbjudas. I stället för jämförande pappersstudier och ekvivalering kurs efter kurs vill vi införa allmänna tester på de faktiska kunskaper som en viss person besitter. Det är det väsentliga och det som faktiskt efterfrågas på arbetsmarknaden. Dessa tester ska genomföras ofta och vid regelbundet återkommande tillfällen på de flesta av landets högskolor och universitet. De ovan nämnda testen kan likna de tävlingar (concour) som regelbundet anordnas i Frankrike, där en akademiker alltid har chansen att gå vidare från en kunskapsgren till en annan, om han/hon når ett bra resultat i testen. På så sätt skulle man både praktiskt och effektivt kunna kontrollera den sökandes möjligheter att klara av yrkesarbetets krav i olika sammanhang. Testen kan utvecklas i direkt samband med preparandkurser som skulle erbjuda dem som inte lyckas en möjlighet att komplettera sina studier eller aktualisera sina kunskaper för att vid ett andra eller tredje tillfälle lyckas ta provet. En sådan form av kunskapsvalidering kan också gälla lägre utbildningsnivåer – hantverksyrken, tekniska mer eller

mindre avancerade yrken, verksamheter inom omsorgen – i syfte att underlätta och snabba på personens arbetsmarknadsintroduktion inom rätt yrke.

Vi vill att ett enklare och mer ändamålsenligt alternativ ska kunna erbjudas genom allmänna tester på de faktiska kunskaper som en viss person besitter. En sådan form av kunskapsvalidering kan också gälla lägre utbildningsnivåer i syfte att underlätta och snabba på personens arbetsmarknadsintroduktion inom rätt yrke.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförts om ett nytt valideringssystem både för utländska examina och för de faktiska kunskaper en person besitter.

Trygghet i stället för osäkerhet och våld

Utanförskapet Sverige är också otrygghetens Sverige. Otrygga miljöer gör att de som kan flytta därifrån gör det så fort första tillfälle ges. De som stannar är nästan uteslutande de som inte kan flytta, de mest utslagna, maktlösa och resignerade. Detta negativa urval är ett stort problem i kampen mot utanförskapet, för i de mest utsatta områdena tärs kontinuerligt på de människor som skulle kunna göra en avgörande insats, om de stannade, för att vända på utanförskapets negativa spiral. Därför är fungerande, gärna attraktiva skolor så viktiga. Men ännu viktigare den känsla av trygghet som behövs för att utan rädsla kunna gå ut och ta en promenad, eller starta en verksamhet, eller låta barnen leka på en offentlig plats.

Vi har en allvarlig otrygghetskris i utanförskapets Sverige som bara kan lösas genom att de berörda själva i nära samarbete med polisen tar sig an uppgiften att återskapa en trygg miljö. För det behövs betydande polisiära insatser och det förutsätter fler poliser. Det är vad förorterernas hederliga invånare ropar efter. Folkpartiet liberalerna vill göra stora satsningar på att reparera den nedrustning av polisen som socialdemokratin har gjort sig skyldig till. Och vi ska prioritera de mest utsatta områdena i vår kamp för ett tryggare Sverige. I princip borde varje socialt riskområde ha tillgång till närpolis. Polisen ska finnas mitt bland människorna i deras vardag och inte fungera som en främmande insatsstyrka som bara dyker upp i samband med våldsamheter.

Närpolis i varje utanförskapsområde

Trygghet i Sveriges utsatta bostadsområden kräver polisnärvaro och aktivt samarbete med de boende. Närpolis ska finnas i varje område som präglas av utanförskap och samarbete ska inledas med det lokala utvecklingsrådet i syfte att garantera områdets trygghet.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförts om närpolis i varje utanförskapsområde.

Skärpta regler för utvisning i samband med brott

Överrepresentationen i brottsstatistiken av personer med utländsk bakgrund är ett socialt problem som behöver tas på större allvar än hittills. BRÅ:s statistik visar att brottslighet är ungefär dubbelt så vanlig bland utlandsfödda som

Fel! Okänt namn på

bland svenskfödda. Överrepresentationen kan till en viss del förklaras med social tillhörighet. Men det problem som överrepresentation utgör, och som hittills sällan debatterats seriöst, skadar hela integrationsprocessen i samhället, bl.a. genom att den stora majoriteten laglydiga invandrare felaktigt och orättfärdigt buntas ihop med den kriminella minoriteten. I detta sammanhang är det viktigt att fakta får tala och att problemet varken blåses upp eller tonas ner. För att inte underblåsa fördomar är det viktigt att påminna om att tillgänglig statistik också klargör att de allra flesta invandrare inte begår brott utan de allra flesta brott som begås i Sverige begås av svenskfödda.

Huvudvägen att pressa tillbaka kriminalitet är att bekämpa olika sociala problem, bland dem inte minst drogmissbruk och utanförskap. Folkpartiet liberalernas hela integrationspolitik, med fokus på arbete och egenmakt samt betoning av betydelsen av bra skolor för barn och ungdomar samt hyggliga kunskaper i svenska, är därför i sin helhet ett brottsförebyggande program.

Men upptäcktsrisk och påföljd har också en brottspreventiv effekt. Folkpartiet liberalernas krav på fler poliser är i hög grad relevant i detta sammanhang. Det kan påpekas att utländska medborgare inte bara är överrepresenterade bland brottsförövarna utan också bland brottsoffren. Folkpartiet liberalerna tror inte att straffskärpningar generellt är en effektiv väg att gå för att få ner brottsligheten men utvisning av utländska medborgare som döms för brott minskar antalet brottslingar i Sverige. Skärpta regler kring utvisning kan också ha en preventiv effekt och därmed bidra till att lösa ett stort socialt problem. Utvisningsinstitutets användningsområde och praxis förefaller otidlig. Folkpartiet liberalerna anser att huvudregeln bör vara att de icke svenska medborgare som begår allvarliga brott i Sverige ska utvisas. Tydlighet på detta område underlättar arbetet för en human asylpolitik och liberal politik för arbetskraftsinvandring.

Återfallsbrottslighet är vanlig bland utländska kriminella som inte utvisats. Eftersom liten risk för fortsatt brottslighet är ett av kriterierna som domstolen kan väga in för att inte utvisa, förefaller reglerna för dömandet behöva stramas upp. Likaså behöver det klargöras vilken stark anknytning till Sverige som inte ska medföra utvisning – idag anses exempelvis även åtskilliga barnlösa personer ha sådan anknytning. Barnperspektivet måste naturligtvis alltid vägas in i straffutmätningen. Men däri måste ingå att ställa frågan om en nära kontakt med en grovt kriminell förälder, som kanske fram till gripandet visat mycket ringa intresse för och hänsyn till sitt barn, är till gagn eller skada för barnet. Även den som kommit till Sverige som minderårig, och bott här under lång tid, bör kunna anses ha stark anknytning till Sverige.

När nu asylprocessen görs om vid årsskiftet, och delvis läggs över på länsrätt och kammarrätt, förefaller det rimligt att dessa instanser, med den djupa sakkunskapen om förhållandena i de länder asylsökande kommer ifrån de kommer att utveckla, också kopplas in i bedömningen av utvisningsärenden. Folkpartiet liberalerna anser att frågan om utvisning alltid ska prövas när en utländsk medborgare döms för grövre brott, t.ex. när ett års fängelse ingår i straffskalan. Tiden för återvändandeförbudet bör normalt vara längre än idag.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om skärpta regler för utvisning av utländska medborgare i samband med brott.

I själva brottmålet ska frågan om situationen i den åtalades hemland inte vägas in. Vid de grövsta brotten bör utvisning vara huvudregeln. Men domstolen prövar den dömdes anknytning till Sverige, återfallsrisk m.m. och kan där det är motiverat avstå från att döma till utvisning. Vid en utvisningsdom i brottmålet prövas verkställigheten i den nya migrationsdomstolen utifrån situationen i den dömdes hemland. Om en utvisning dit är omöjlig, exempelvis på grund av risk för dödsstraff eller tortyr, verkställs inte utvisningen. Upprepad grov brottslighet bör öka risken för utvisning.

De faktorer som kan medföra att en utländsk medborgare inte döms till utvisning bör göras tydligare. Barnperspektivet ska vara vägledande. Det innebär att barn i Sverige ska vara det tyngsta skälet att inte utvisas. Å andra sidan ska barn i Sverige inte heller vara något absolut hinder för utvisning, exempelvis i fall där nära umgänge med en kriminell förälder bedöms olämpligt för barnet. Det bör bli vanligare att personer som döms till utvisning också får avtjäna själva strafftiden i hemlandet. Sverige bör träffa avtal om ömsesidigt mottagande av dömda med länder där fångar inte hotas av omänsklig behandling. När regeringen upphäver utvisningsbeslut genom nåd bör motiven till beslutet redovisas.

Riksdagen bör ge regeringen tillkänna vad som ovan anförs om individuell prövning av utvisning i samband med brott.

Medborgarskapets betydelse och krav betonas

Vi tror att frågor kring det svenska medborgarskapet är viktiga, också i ett integrationsperspektiv. Det kan tyckas paradoxalt, eftersom många invandrare inte är svenska medborgare och inte heller har någon ambition att bli det. Det sägs ibland att där segregationsproblemen är störst är medborgarskap ingen aktuell fråga. Men vi har en annan uppfattning. Vi menar att möjligheten till medborgarskap tidigt ska stå klar för invandrare som kommer hit. Medborgarskapet ger unika rättigheter, t.ex. rätt att bli vald till riksdagen, rösta vid riksdagsvalet och en ovillkorlig rätt att stanna i Sverige, som inte kan uppnås på annat sätt. Men medborgarskapet ska också vara förenat med vissa tydliga krav. Dit hör exempelvis att inte bedriva brottslig verksamhet under den tid man har uppehållstillstånd.

Det ska alltså vara något eftersträvansvärt att bli svensk medborgare. Medborgarskapet ska vara ett erkännande av att man uppfyllt ett antal kriterier som ger vissa fördelar. Om det blir så, kan det ha positiva effekter redan tidigt i integrationsprocessen. Med denna syn är det naturligt att själva erhållandet av medborgarskapet förknippas med en viss högtidlighet. I flera av Sveriges kommuner har medborgarskap sedan några år delats ut i samband med mindre ceremonier som uppmärksammar händelsen och dess betydelse för de involverade. Det är en positiv sak att markera inträdet som medborgare i det svenska samhället. Med anledning av de positiva erfarenheterna bör man överväga att genomföra medborgarskapsceremonier i större utsträckning och med en officiell innebörd. Att ge ett konkret tecken på det nya medborgarskapet som ett bevis på tillhörighet och deltagande i det svenska samhället bör förstärkas.

Fel! Okänt namn på

Med denna syn är det också naturligt att acceptabla kunskaper i svenska språket blir ett krav för medborgarskap. Om medborgarskapet ska kunna utnyttjas förutsätter det kunskaper om svenska lagar och andra förhållanden som i sin tur kräver vissa kunskaper i svenska språket. För att kunna delta i samhällslivet krävs ett visst mått av språkkunskaper. År 2002 liksom i tidigare års riksdagsval fanns invandratäta bostadsområden där färre än hälften röstade. Vi är inte nöjda med det. Bättre språkkunskaper är ett sätt att nå en förändring. Motsvarande regel för medborgarskap finns också i de allra flesta länder, särskilt i de största och mest framgångsrika invandringsländer. Den har också förekommit tidigare i Sverige. Det ska naturligtvis finnas undantag, exempelvis personer med handikapp eller gamla människor som är analfabeter när de kommer hit eller har mycket svårt att lära sig ett nytt språk, men ändå bör få bli medborgare. Dispens ska dock inte ges till kvinnor och män som gifter sig med en person som är svensk medborgare. Således kan man inte automatiskt slippa språkravet på grund av äktenskap, då det skulle kunna få negativa konsekvenser för bl.a. invandrarkvinnor som kan bli isolerade av att inte lära sig språket. Med den tid det tar att bli svensk medborgare och med den svenskundervisning som erbjuds, är det inget orimligt krav att den som vill bli svensk medborgare tillägnat sig en acceptabel förmåga att förstå och själv tala svenska.

Enligt Folkpartiet liberalernas uppfattning bör frågan om den exakta kunskapsnivån som ska krävas för medborgarskap utredas vidare, men utgångspunkten ska vara att sfi-nivån ska räcka. Språkstesterna bör genomföras så obyråkratiskt och så rättssäkert som möjligt. Språkravet ska dock inte gälla för att få komma in på den svenska arbetsmarknaden. Det är bättre och mer effektivt att personen går på en introduktionskurs i svenska och så fort som möjligt kommer ut i arbetslivet, där vidare studier sedan kan kombineras med arbete.

Folkpartiet liberalerna anser att en ny medborgarskapsutredning bör tillsättas där alla de detaljförslag som den förra utredningen stoppade tas fram. Formerna för medborgarskapsceremonier och språkrav bör slås fast i lag. Idag är det ett reellt problem för många invandrare att de saknar de identitetshandlingar som krävs för svenskt medborgarskap. Medborgarlagstiftningen ska därför ses över så att det blir möjligt för dessa individer att erhålla svenskt medborgarskap.

Regeringen bör ge riksdagen tillkänna vad som ovan anförts om medborgarskapets betydelse och krav samt tillsättandet av en medborgarskapsutredning.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2005

Lars Leijonborg (fp)

Bo Könberg (fp)

Marita Aronson (fp)

Liselott Hagberg (fp)

Ulf Nilsson (fp)

Erik Ullenhag (fp)

Carl B Hamilton (fp)

Mauricio Rojas (fp)

Anna Grönlund Krantz (fp)

Martin Andreasson (fp)

Tobias Krantz (fp)

Karin Pilsäter (fp)

Yvonne Ångström (fp)

Tina Acketoft (fp)